

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Živnostenská škola pokračovací Mirošov

1907 - 1941

Inventář

EL NAD č.: 300
AP.: 239

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	6
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	10
---	----

Inventární seznam	11
--------------------------	----

Tiráž	15
--------------	----

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem fondu je Živnostenská škola pokračovací Mirošov, v letech 1907 - 1911 fungující pod označením Průmyslová škola pokračovací Mirošov. Po roce 1911 byla označována jako Živnostenská škola pokračovací Mirošov. Od školního roku 1933 - 1934 byl užíván název Všeobecná živnostenská škola Mirošov, záhy se však škola vrátila k označení živnostenská škola pokračovací. Pod tímto názvem byla také činnost školy ukončena.

Počátky učňovského školství u nás lze datovat již do poloviny 18. století, více méně však byly stále spjaty s cechovním systémem. Vydáním Živnostenského řádu v prosinci 1859 byla ustanovena pravidla pro učební poměr. Ta nabyly platnosti až vydáním ministerského nařízení z roku 1883. Byl vydán základní statut pokračovacích škol průmyslových a obchodních. Pokračovací školy byly podle tohoto nařízení rozděleny na všeobecné, zřizované pro místní průmysl, a zvláštní, neboli odborné, specializované na určitý obor nebo skupinu oborů.

Pokračovací školy byly připojeny ke školám středním, měšťanským nebo obecným. Byly zpravidla dvoutrídni (dva ročníky) a bývaly spojeny s tzv. přípravnými kurzy. Pro pokračovací školy vydalo ministerstvo školství učební osnovy, pravidla o učitelských silách a jejich dalším vzdělávání a pravidla o financování těchto učebních zařízení. Správa těchto škol byla přísně centralizovaná za pomoci politických správních úřadů. Dozor nad pokračovacími školami vykonávali vládní komisaři z řad učitelů průmyslových škol – odborný dozor, a pak pětičlenné místní školní výbory – přímý dozor místní.

Od roku 1884 byli pověřeni vládním dozorem inspektoři podle vytvořených obvodů, alespoň jednou ročně museli navštívit každou pokračovací školu ve svém obvodu. Vyučování v průmyslových školách pokračovacích probíhalo sedm měsíců v roce, průměrně po 6ti hodinách týdně. Učni byli vyučováni základům kreslení od ruky, měřičství a základům geometrického rýsování, v živnostenských počtech a účetnictví.

V roce 1885 byly připojeny do soustavy odborného školství všeobecné školy řemeslnické. Tyto školy měly být přípravou k odbornému vzdělání pro řemeslnickou mládež. Do těchto škol byli přijímáni chlapci, kteří ukončili 12. rok věku a absolvovali 6. ročník obecné školy alespoň s dostatečným prospěchem.

Učňovské zařízení vydržovali většinou místní činitelé, stát přispíval jen na zřízení třetí třídy. Ta sloužila k dokonalejší odborné přípravě a byla nepovinná. V řemeslnických školách se vedle teoretických předmětů vyučovalo i ručním pracím a základům práce. Při těchto školách byly zřizovány živnostenské školy pokračovací pro učně a veřejné kreslírny pro řemeslníky.

Zásadním zlomem v rozvoji odborného školství byla první světová válka. Nejvíce jí byly postiženy živnostenské školy pokračovací. Většina těchto škol byla zrušena a na zbytku škol se vyučovalo nepravidelně. Ke konci války byli odváděni i žáci pokračovacích škol. Tím došlo k

úplnému rozkladu pokračovacího školství. Po válce došlo k přeměně struktury celého hospodářství nově vzniklé republiky. Došlo k přetrhání hospodářských styků s cizinou a úbytku obydlí v zahraničí.

K nárůstu počtu živnostenských škol pokračovacích došlo až ve třicátých letech 20. století. Přelomem učňovského školství bylo vydání živnostenského zákona v roce 1924, který stanovil normy v oblasti výchovy a vzdělávání učňů. Živnostenské školy pokračovací byly rozděleny podle zaměření na školy všeobecné a odborné a z hlediska správního a hospodářského zajištění na školy samostatné a přiřazené. V roce 1928 byla při ministerstvu školství utvořena Komise pro úpravu učebních osnov živnostenských pokračovacích škol. Dva roky nato byla komise reorganizována a nahrazena Komisí pro diakritickou reformu živnostenských pokračovacích (učňovských) škol. Tato komise vydala nové rámcové osnovy. Osnovy byly rozděleny podle zaměření živností do šest skupin pro živnosti kovozpracující, stavební a dřevodělné, umělecké, oděvní, potravinářské a obchodní.

Na počátku nacistické okupace došlo ke změně názvu živnostenské školy pokračovací na učňovskou školu. Vzhledem k neustálému zdůrazňování odborného zaměření učňovských škol, ztrácely všeobecné učňovské školy na významu a ve druhé polovině roku 1943 byly vládním nařízením č. 200 Sb., o úpravě výcviku k povolání, hromadně zrušeny.

Počátky průmyslového školství na Rokycansku je možno klást do roku 1883, kdy byla jako vůbec první škola tohoto typu otevřena Průmyslová škola pokračovací v Rokycanech. O osm let později jí následovala škola radnická, dále škola v Podmoklech.

Průmyslová škola pokračovací v Mirošově byla otevřena od 1. 10. 1907. Hlavním iniciátorem jejího vzniku bylo Společenstvo smíšených živností v čele s předsedou Františkem Špachmanem. Vyučovali na ní učitelé zdejší chlapecké školy Jan Faifr, Václav Holna a Josef Žížek. Škola se od počátku těšila velkému zájmu žactva. Zprvu jí vedl řídicí učitel Fiala. Ve školním roce 1909 - 1910 správu školy vykonával Jan Faifr, v následujícím školním roce ho vystřídal Josef Žížek. Během školního roku 1913/1914 zde vyučovali mimo správce školy další dva učitelé, a to Václav Holna (počty, vedení písemností, účetnictví, směnkařství) a Josef Čmolík (odborné kreslení).

Ve škole se vyučovalo nepřetržitě i po dobu první světové války. Do jejího skončení však škola zápasila především s nedostkem financí. Na škole se také projevil důsledek jejího nedostatečného vedení J. Žížkem, který po atacích svého zástupce Josefa Čmolíka nakonec odstoupil 30. 1. 1919. Novým správcem školy se stal Josef Čmolík, který pak zůstal v jejím čele až do školního roku 1938/1939. Posledním ředitelem školy se stal Václav Holub.

V roce 1921 se podařilo po zásahu inspektora živnostenských škol dr. ing. Srbka rozšířit školu o oddělení švadlen, kde vyučovala A. Blechová. Ve školním roce 1919/1920 bylo v prvním ročníku zapsáno 37 učeďníků a učeďnic a v 2. ročníku dalších 31 žáků. Nejběžnějším povoláním,

pro které se studenti připravovali, byl zámečnický, zednický a obuvnický. Škola fungovala původně v budově obecné školy, po dostavbě měšťanské školy ve Školní ulici v roce 1923 se škola přesunula do nové budovy. S tím souviselo i to, že se škola přeměnila z dvojtřídní na trojtřídní již o 123 žácích. Nově bylo zařízeno oddělení obuvnické, které ale bylo po dvou letech zrušeno.

Při oslavách dvacetiletého trvání školy v roce 1927 byla uspořádána velká výstava prací žáků. V roce 1932 došlo ke změnám v organizaci školy. Dosavadní trojtřídní sedmiměsíční kurzy byly přeměněny na dvoutřídní o desetiměsíčním školním roce. V roce 1939 školu opustil její dosavadní správce Josef Čmolík, který zároveň zastával post ředitele měšťanské školy, z důvodů penzionování.

Ve školním roce 1939/1940 navštěvovalo školu již pouze 42 žáků první a 21 žáků druhé třídy. Řada žáků již tehdy začala z nařízení inspektora živnostenských škol navštěvovat Živnostenskou školu pokračovací v Rokycanech. Živnostenská škola pokračovací v Mirošově byla zrušena na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty dnem 28. 6. 1940 bez možnosti odvolání. Protokol o předání majetku školy byl sepsán 26. 8. 1940 a inventář byl předán v lednu 1941 Živnostenské škole pokračovací v Rokycanech.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Vzhledem k tomu, že škola fungovala při Měšťanské škole v Mirošově, lze předpokládat, že i její písemnosti byly ukládány v této škole. Jejich vedením byl pověřen správce školy, v případě katalogů učitel. Knihy byly u původce pročíslvány.

Po zrušení školy byl veškerý její inventář předán Živnostenské škole pokračovací v Rokycanech, takže se zřejmě předaly i písemnosti školy.

Fond byl převzat do okresního archivu 19. 1. 1970 (č. př. 105). Předávací protokol se bohužel nedochoval, nicméně je jasné, že písemnosti byly předány Učňovskou školou v Hrádku, která byla nástupcem Živnostenské školy pokračovací v Rokycanech.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Inventarizaci fondu prováděla v srpnu 2009 praktikantka Olga Čiháková. Knihy byly zařazeny do skupin knih zápisů ze schůzí, knih evidenčních a účetních a v jejich rámci chronologicky pročíslvány. Spisový materiál tvoří pouze útlý svazek spisů.

Podle evidenčního listu Národního archivního dědictví měl fond obsahovat celkem 110 knih, skutečný fyzický stav však činil pouze 85 knih. Není jasné, kde tento rozpor vznikl, protože i ve starších seznamech, které jsou součástí spisu o fondu, se uvádí pouze počet 85 knih. Jako nejpravděpodobnější se zdá verze, že fond Živnostenské školy pokračovací Mirošov původně tvořilo i 25 knih Základní odborné školy zemědělské Mirošov (EL NAD 720). Pro tu byl později vyčleněn samostatný fond. Na evidenčním listu Živnostenské školy pokračovací však tato skutečnost nebyla pravděpodobně řádně zapsána, změněn byl sice časový rozsah, ale 25 knih převedených do nového fondu nebylo vymazáno, stejně jako byla ponechána větší metráž fondu.

Při pořádání v roce 2009 byla z fondu vyčleněna kniha zápisů ze schůzí školního výboru z let 1907 - 1940 o rozsahu 0,01 bm, ta bude zařazena do nově vzniklého fondu Školní výbor Živnostenské školy pokračovací Mirošov. Přehodnocení významu písemností provedeno nebylo.

V knihách byl nalezen spisový materiál, který byl z knih vyňat a dán do kartonu. Nezměněn zůstal časový rozsah fondu.

Celkový rozsah fondu je 0,3 bm. Vnitřně přesunuto bylo 0,01 bm. Přehodnocení významu archiválií provedeno nebylo.

Písemnosti jsou vedeny česky a v době okupace i německy. Všechny archiválie náležejí do II. kategorie a to na základě § 20, odst. 2 zákona č. 499/2005 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Fyzický stav archiválií je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Výborným pramenem pro poznání chodu školy jsou zápisy z porad učitelského sboru. Katalogy žáků poskytují informace o vzdělávání učňů, případně i jejich životopisná data.

Další údaje je možno dohledat ve fondu Školní výbor Živnostenské školy pokračovací Mirošov.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře

Fond uspořádala, inventární seznam sestavila Olga Čiháková. Úvod zpracovala Hana Hrachová ve Státním okresním archivu v Rokycanech v srpnu 2009.

Rokycany, 2. 12. 2009

Olga Čiháková
Hana Hrachová

Seznam použité literatury a pramenů

Seznam použité literatury:

Černohorský Zdeněk, Vývoj učňovského školství v Československu, Praha 1973

Seznam použitých pramenů:

Archiv městyse Mirošov, kronika obce I. díl, 1905 - 1951, nezpracováno

Obecná škola chlapecká Mirošov, kronika školy 1898 - 1907, nezpracováno

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
---------	---------------	---------------	--------------

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů ze schůzí

1	Knihy zápisů z porad učitelského sboru (26. 9. 1908 - 16. 6. 1933)	1908 - 1933	K 1
---	---	-------------	-----

I. 2 Evidenční knihy

2	Katalog I. třídy	1908 - 1909	K 2
3	Katalog II. třídy	1908 - 1909	K 3
4	Katalog I. třídy	1909 - 1910	K 4
5	Katalog II. třídy	1909 - 1910	K 5
6	Katalog I. třídy	1910 - 1911	K 6
7	Katalog II. třídy	1910 - 1911	K 7
8	Katalog I. třídy	1911 - 1912	K 8
9	Katalog II. třídy	1911 - 1912	K 9
10	Katalog I. třídy	1912 - 1913	K 10
11	Katalog II. třídy	1912 - 1913	K 11
12	Katalog I. třídy	1913 - 1914	K 12
13	Katalog II. třídy	1913 - 1914	K 13
14	Katalog I. třídy	1914 - 1915	K 14
15	Katalog II. třídy	1914 - 1915	K 15
16	Katalog I. třídy	1915 - 1916	K 16
17	Katalog II. třídy	1915 - 1916	K 17
18	Katalog I. třídy	1916 - 1917	K 18
19	Katalog II. třídy	1916 - 1917	K 19
20	Katalog I. třídy	1917 - 1918	K 20
21	Katalog II. třídy	1917 - 1918	K 21
22	Katalog I. třídy	1918 - 1919	K 22

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
23	Katalog II. třídy	1918 - 1919	K 23
24	Katalog I. třídy	1919 - 1920	K 24
25	Katalog II. třídy	1919 - 1920	K 25
26	Katalog I. třídy	1920 - 1921	K 26
27	Katalog II. třídy	1920 - 1921	K 27
28	Katalog I. třídy	1921 - 1922	K 28
29	Katalog II. třídy	1921 - 1922	K 29
30	Katalog I. třídy	1922 - 1923	K 30
31	Katalog II. třídy	1922 - 1923	K 31
32	Katalog I a II. třídy švadlen	1922 - 1923	K 32
33	Katalog I. třídy	1923 - 1924	K 33
34	Katalog II. třídy	1923 - 1924	K 34
35	Katalog II. třídy - oděvní oddělení	1923 - 1924	K 35
36	Katalog III. třídy	1923 - 1924	K 36
37	Katalog I. A třídy	1924 - 1925	K 37
38	Katalog I. B třídy	1924 - 1925	K 38
39	Katalog II. třídy	1924 - 1925	K 39
40	Katalog III. třídy	1924 - 1925	K 40
41	Katalog I. třídy	1925 - 1926	K 41
42	Katalog II. třídy	1925 - 1926	K 42
43	Katalog III. třídy	1925 - 1926	K 43
44	Katalog I. A třídy	1926 - 1927	K 44
45	Katalog I. B třídy	1926 - 1927	K 45
46	Katalog II. třídy	1926 - 1927	K 46
47	Katalog III. třídy	1926 - 1927	K 47
48	Katalog I. A třídy	1927 - 1928	K 48

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
49	Katalog I. B třídy	1927 - 1928	K 49
50	Katalog II. A třídy	1927 - 1928	K 50
51	Katalog II. B třídy	1927 - 1928	K 51
52	Katalog III. třídy	1927 - 1928	K 52
53	Katalog I. třídy	1928 - 1929	K 53
54	Katalog II. třídy	1928 - 1929	K 54
55	Katalog III. třídy	1928 - 1929	K 55
56	Katalog I. A třídy	1929 - 1930	K 56
57	Katalog I. B třídy	1929 - 1930	K 57
58	Katalog II. třídy	1929 - 1930	K 58
59	Katalog III. třídy	1929 - 1930	K 59
60	Katalog I. třídy	1930 - 1931	K 60
61	Katalog II. třídy	1930 - 1931	K 61
62	Katalog III. třídy	1930 - 1931	K 62
63	Katalog I. třídy	1931 - 1932	K 63
64	Katalog II. třídy	1931 - 1932	K 64
65	Katalog III. třídy	1931 - 1932	K 65
66	Katalog I. třídy	1932 - 1933	K 66
67	Katalog II. třídy	1932 - 1933	K 67
68	Katalog III. třídy	1932 - 1933	K 68
69	Katalog I. třídy	1933 - 1934	K 69
70	Katalog II. třídy	1933 - 1934	K 70
71	Katalog III. třídy	1933 - 1934	K 71
72	Katalog I. třídy	1934 - 1935	K 72
73	Katalog II. třídy	1934 - 1935	K 73
74	Katalog I. třídy	1935 - 1936	K 74

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
75	Katalog II. třídy	1935 - 1936	K 75
76	Katalog I. třídy	1936 - 1937	K 76
77	Katalog II. třídy	1936 - 1937	K 77
78	Katalog I. třídy	1937 - 1938	K 78
79	Katalog II. třídy	1937 - 1938	K 79
80	Katalog I. třídy	1938 - 1939	K 80
81	Katalog II. třídy	1938 - 1939	K 81
82	Katalog I. třídy	1939 - 1940	K 82
83	Katalog II. třídy	1939 - 1940	K 83

I. 3 Účetní knihy

84	Pokladní kniha	1908 - 1940	K 84
----	----------------	-------------	------

II. Spisový materiál

II. 1 Spisy

85	Zápisy ze schůzí učitelského sboru (1. 10. 1907 - 21. 1. 1908)	1907 - 1908	N 1
86	Vyúčtování státní dotace, včetně seznamu učitelů	1936 - 1939	N 1
87	Protokol o odevzdání správy školy	1941	N 1

Tiráž

Název archivní pomůcky: Živnostenská škola pokračovací Mirošov

Značka archivního souboru: ŽŠP Mirošov

Časový rozsah: 1907 - 1941

Počet evidenčních jednotek: 85 (84 úředních knih, 1 karton)

Počet inventárních jednotek: 87

Rozsah v bm: 0,3

Stav ke dni: 2. 12. 2009

Zpracovatel(é) archivního
souboru: Olga Čiháková

Zpracovatel(é) archivní
pomůcky: Hana Hrachová

Počet stran: 15

Počet exemplářů: 5 (v SOKA Rokycany 3)

Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

dne 2.12. 2009 - č.j. SOAP/070-0542/2009